

KÓDEX SPRÁVANIA OBČIANSKEHO ZDRUŽENIA EQUITA

O OCHRANE PRED SEXUÁLNYM VYKORISŤOVANÍM A ZNEUŽÍVANÍM

Účel: Náš kódex správania odráža náš záväzok dodržiavať najvyššie etické štandardy.

Rozsah: Náš kódex sa vzťahuje na každého, kto pracuje s, alebo v mene organizácie Equita, vrátane zamestnancov, dobrovoľníkov alebo zmluvných zamestnancov, ako aj zainteresovaných strán zapojených do implementácie programov organizácie Equita, majú na pamäti, že obvinenia zo zakázaného správania môže vzniesť akákoľvek osoba bez ohľadu na jej vzťah s Equita.

Definície pojmov:

Organizáciou sa rozumie občianske združenie Equita.

Pracovníkom sa rozumie každý zamestnanec, ktorý v mene Organizácie pôsobí ako humanitárny pracovník.

Trestným zákonom sa rozumie zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

Ochrana pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním (PSEA): Termín, ktorý používa Organizácia Spojených národov a mimovládna komunita na označenie intervencií, ktorých cieľom je chrániť a reagovať na sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie, ktoré zažívajú zraniteľné osoby, ako aj zamestnanci a pridružený personál. V tomto dokumente sa PSEA bude zaoberať aj sexuálnym obťažovaním a diskrimináciou na základe pohlavia.

Za diskrimináciu sa považuje konanie, v dôsledku ktorého sa s osobou, či už priamo alebo nepriamo, zaobchádza odlišne, a to z dôvodu: pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.

Sexuálne obťažovanie je tiež formou diskriminácie, ide o verbálne, neverbálne alebo fyzické správanie sexuálnej povahy, ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť narušenie dôstojnosti osoby a ktoré vytvára zastrašujúce, ponižujúce, zneuctujúce, nepriateľské alebo urážlivé prostredie.

Sexuálne vykorisťovanie je jediný incident alebo vzor správania, ktorý je zneužitím alebo pokusom o zneužitie postavenia zraniteľnosti, diferenciálnej moci alebo dôvery na sexuálne účely, vrátane Equita alebo partnerov, ktorí peňažne, sociálne alebo politicky profitujú na úkor ľudí, ktorým slúžia. Akákoľvek výmena rozvojovej pomoci, peňazí, zamestnania, tovaru alebo

služieb na účely sexu vrátane sexuálnych výhod alebo iných foriem ponižujúceho, ponižujúceho alebo vykorisťovateľského správania predstavuje sexuálne vykorisťovanie, a preto Organizácia Spojených národov zahŕňa transakčný sex do svojej definície sexuálneho vykorisťovania.

Sexuálne motivované trestné činy

Za sexuálne motivovaný trestný čin je považované každé konanie, ktoré napĺňa znaky trestného činu (spáchala ho príčetná osoba staršia ako 14, v prípade sexuálneho zneužívania 15 rokov, a napĺňa znaky niektorého z trestných činov uvedených v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (ďalej iba "trestný zákon")) a toto konanie má sexuálny charakter.

V Slovenskej republike rozoznávame trestný čin **znásilnenia**, **trestný čin sexuálneho násilia** a **trestný čin sexuálneho zneužívania**. Znásilnenie je nútená súlož za použitia násilia alebo hrozby násilia, ktorého sa môže dopustiť iba muž na žene. Ďalší zo sexuálne motivovaných trestných činov už počíta aj s inými typmi obetí a páchatelov a rozširuje konanie na sexuálne násilie, ktoré je v § 200 trestného zákona uvedené ako nútený orálny alebo análny styk alebo iné sexuálne praktiky. Trestný zákon predpokladá na spáchanie týchto dvoch trestných činov prítomnosť násilia, prípadne hrozby bezprostredného násilia, prípadne zneužitie bezbrannosti (bezvedomie, intoxikácia...). Rozdielny záver však vyplýva z rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý sa vyjadril, že trestanie nesúhlasných pohlavných stykov, '[vrátane] prípadov, keď obeť neprejavuje známky odporu', je nevyhnutné pre účinnú ochranu žien proti násiliu. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že **základným determináčným znakom znásilnenia by nemalo byť násilie, ale nevyjadrenie súhlasu**. Equita sa vyhradzuje voči akýmkoľvek typom nútených sexuálnych aktivít, s ktorými jedna z osôb nevyjadrila súhlas.

Za sexuálne zneužívanie sa považuje vykonanie súložie s osobou, ktorá nedovršila vek 15 rokov. Páchatelom tohto trestného činu môže byť iba osoba staršia ako 15 rokov. Za sexuálne zneužívanie sa považuje tiež navrhnutie stretnutia dieťaťa prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby v úmysle spáchať na ňom trestný čin sexuálneho zneužívania alebo trestný čin výroby detskej pornografie dospelou osobou; zneužitie dieťaťa mladšieho ako 15 rokov v úmysle vyvolania sexuálneho uspokojenia jeho účasťou na sexuálnych aktivitách alebo sexuálnom zneužití, alebo umožnenie takéhoto zneužitia, aj bez priamej účasti dieťaťa; pohnutie dieťaťa k mimomanželskej súložii alebo iné jeho sexuálne zneužitie buď z postavenia osoby, ktorej je zverené do starostlivosti, vykonáva nad ním dozor, alebo je dieťa voči nemu odkázanou osobou, alebo v prípade detskej prostitúcie, alebo zneužitím uznaného postavenia, ktoré vyplýva z dôvery, autority alebo vplyvu na dieťa.

V rámci politiky organizácie Equita sa za zakázanú považuje akákoľvek sexuálna aktivita s osobou mladšou ako 18 rokov.

Konanie napĺňajúce znaky trestného činu v rámci podmienok Slovenskej republiky bude zo strany organizácie nahlásené príslušným orgánom. Ostatné konania, ktoré právny poriadok Slovenskej republiky neupravuje, budú riešené v rámci organizácie Equita v súlade s internými predpismi, s ktorými zamestnanci vyjadrili súhlas.

Zásady:

Kódex sa sústreďuje na tieto zásady:

Šesť hlavných princípov

1. Sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie pracovníkmi predstavujú hrubé pochybenie, a preto sú dôvodom na ukončenie pracovného pomeru.
2. Sexuálna aktivita s osobami mladšími ako 18 rokov je pre pracovníka zakázaná. Mylná viera týkajúca sa veku dieťaťa nie je obranou.
3. Výmena peňazí, zamestnania, tovaru alebo služieb za sex vrátane sexuálnych výhod alebo iných foriem ponižujúceho alebo vykorisťovateľského správania je zakázaná. To zahŕňa výmenu pomoci, ktorá je splatná príjemcom.
4. Akýkoľvek sexuálny vzťah medzi pracovníkmi a osobou, ktorá využíva ich pomoc a ochranu, ktorá zahŕňa nesprávne použitie hodnosti alebo postavenia, je zakázaný. Takéto vzťahy podkopávajú dôveryhodnosť a integritu organizácie.
5. Ak pracovník nadobudne obavu alebo podozrenie týkajúce sa sexuálneho zneužívania alebo vykorisťovania spolupracovníkom, či už v tej istej organizácii alebo nie, musí tieto obavy nahlásiť prostredníctvom zavedených mechanizmov nahlasovania.
6. Pracovníci sú povinní vytvárať a udržiavať prostredie, ktoré zabraňuje sexuálnemu vykorisťovaniu a zneužívaniu a podporuje implementáciu kódexu správania organizácie. Manažéri na všetkých úrovniach nesú osobitnú zodpovednosť za podporu a vývoj systémov, ktoré udržiavajú toto prostredie.

Všetci pracovníci organizácie musia dodržiavať najvyššie štandardy profesionálneho a osobného správania. Všetok personál musí vždy zaobchádzať s klientami s rešpektom a dôstojnosťou.

Sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie (SEA) sú akty neprijateľného správania a zakázaného správania pre všetkých pracovníkov. SEA poškodzuje integritu a imidž organizácie a narúša dôveru v organizáciu.

Budem prísne dodržiavať nasledovné:

Žiadané správanie – zamestnanci a pridružené organizácie:

- a) vytvárajú a udržiavajú prostredie, ktoré zabraňuje sexuálnemu vykorisťovaniu a zneužívaniu detí a dospelých príjemcov a podporuje vykonávanie týchto protokolov správania.
- b) dbajú na vyvolávaný dojem a na vystupovanie vo svojej komunikácii, konaní a vzťahoch s deťmi a zraniteľnými príjemcami služieb. Ich správanie – a to aj osobne a na digitálnych

platformách online aj offline – preukazuje rešpektovanie detí a dospelých príjemcov a ich práv;

- c) zabezpečujú, aby bol každý fyzický a online kontakt s deťmi a príjemcami služieb primeraný kultúre prijímateľa;
- d) používajú pozitívne, nenásilné metódy na zvládnutie správania detí;
- e) prijímajú zodpovednosť za osobné správanie a konanie ako zástupcov organizácie;
- f) sú vždy zodpovední za svoju reakciu na správanie dieťaťa, aj keď sa dieťa správa sexuálne nevhodným spôsobom; dospelí sa vyhýbajú tomu, aby boli s deťmi v kompromitujúcom alebo zraniteľnom postavení;
- g) ak je to možné a praktické, pri vykonávaní práce sa riadia pravidlom "dvoch dospelých", podľa ktorého dvaja alebo viacerí dospelí dohliadajú na všetky činnosti, ktoré zahŕňajú deti, a sú vždy viditeľní a prítomní;
- h) dodržiavajú zabezpečovacie opatrenia/vyšetrovania súvisiace s PSEA (interné a externé) a sprístupnia všetky dokumenty alebo iné informácie potrebné na ukončenie vyšetrovania,
- i) dodržiavajú platné zákony o ochrane osobných údajov a príslušné zásady ochrany osobných údajov a informačnej bezpečnosti pri nakladaní s akýmkoľvek osobnými údajmi o jednotlivých deťoch alebo dospelých príjemcoch, pričom vo všeobecnosti si uvedomujú, že zhromažďovanie alebo používanie takýchto údajov musí byť obmedzené na nevyhnutné minimum a že takéto údaje sa musia uchovávať a prenášať bezpečným a dôverným spôsobom;
- j) okamžite nahlásia prostredníctvom zavedených mechanizmov nahlasovania akýkoľvek známy alebo predpokladaný incident alebo porušenie tohto kódexu zo strany pracovníka alebo pridruženej organizácie alebo partnerskej spoločnosti.

Nevhodné správanie – zamestnanci a pridružené organizácie:

- a) správať sa nevhodným fyzickým spôsobom alebo rozvíjať sexuálny vzťah s osobou mladšou ako 18 bez ohľadu na zákonný vek na udelenie súhlasu alebo vek plnoletosti. To zahŕňa aj schvaľovanie uvedeného správania (vrátane schvaľovania detských manželstiev);
- b) rozvíjať alebo hľadať sexuálny vzťah s akýmkoľvek príjemcom v akomkoľvek veku; Takéto vzťahy sú neprijateľné a nebudú tolerované, pretože sú založené na inherentne nerovnej dynamike moci. Takéto vzťahy podkopávajú dôveryhodnosť a integritu humanitárnej pomoci alebo rozvojovej práce organizácie Equita;
- c) sexuálne vykorisťovať alebo zneužívať akýchkoľvek príjemcov (dospelého alebo dieťaťa), takéto správanie predstavuje hrubé pochybenie;

- d) výmena peňazí, zamestnania, tovaru alebo služieb za sex (vrátane sexuálnych výhod, iných foriem ponižujúceho, ponižujúceho alebo vykorisťujúceho správania alebo najímania sexuálnych pracovníčok alebo pracovníkov) alebo iné vykorisťujúce požiadavky sú prísne zakázané. To zahŕňa výmenu pomoci, na ktorú už majú príjemcovia nárok;
- e) hladiť, držať, bozkávať, objímať alebo sa dotýkať detí alebo dospelých príjemcov nevhodným alebo kultúrne necitlivým spôsobom;
- f) komunikovať, predkladať návrhy alebo ponúkať poradenstvo dieťaťu alebo dospelaj osobe formou, ktorá je nevhodná alebo urážlivá, vrátane spôsobu komunikácie, ktorý zapríčiňuje hanbu alebo poníženie, alebo je znevažujúci alebo ponižujúci;
- g) tráviť nadmerný alebo zbytočný čas osamote s dieťaťom alebo dospelým príjemcom, ďaleko od ostatných alebo za zatvorenými dverami alebo v odľahlej oblasti;
- h) zúčastňovať sa na aktivitách alebo tolerovať aktivity s deťmi alebo dospelými príjemcami služieb, ktoré sú nezákonné, nebezpečné alebo zneužívajúce; vrátane škodlivých tradičných praktík, duchovného alebo rituálneho zneužívania;
- i) najímať deti v akejkoľvek forme detskej práce (vrátane "pomoci v domácnosti"), pokiaľ to nie je v najlepšom záujme dieťaťa a v súlade s miestnymi právnymi predpismi a medzinárodnými normami ("detská práca" je práca, ktorá je duševne, fyzicky, sociálne alebo morálne nebezpečná a škodlivá pre deti, alebo ktorá narúša ich školskú dochádzku. "Práca s deťmi" môže byť naopak prospešná, ak ju povoľujú dohovory Medzinárodnej organizácie práce (MOP) a uprednostňuje záujmy dieťaťa pred akýmikoľvek výhodami, ktoré získali dospelí.);
- j) udrieť alebo použiť iné telesné tresty voči dieťaťu, keď je dieťa v starostlivosti organizácie; vziať dieťa samé do vozidla, pokiaľ to nie je absolútne nevyhnutné, a so súhlasom rodiča/opatrovníka a manažéra.

Všetci zamestnanci musia prispievať k prostrediu, ktoré zabraňuje sexuálnemu vykorisťovaniu a zneužívaniu, ako aj sexuálnemu obťažovaniu, a sú povinní oznamovať obvinenia z takého správania prostredníctvom zavedených mechanizmov.

Akékoľvek sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie, ako aj sexuálne obťažovanie, sa bude považovať za závažné pochybenie. Obvinenia z takého správania sa budú vyšetrovať a môžu viesť k disciplinárnym opatreniam vrátane ukončenia pracovného pomeru a postúpenia na trestné stíhanie.